

## BUDGETSPØRGSMÅL 2027-2030

Spørgsmål nr.: 045

Dato: 21. august 2026

Stillet af: Anja Rosengreen (F)

Besvarelse udsendt den: 30. august 2026

# Genanvendelse af råstoffer samt tilsyn med jordflytning

### Spørgsmål:

Region Øst Danmark skal snart i gang med arbejdet med en fælles råstofplan for den samlede region. SF mener at råstofloven fra 1973 er meget forældet, der mangler fuldstændig fokus på genanvendelse. En ny råstofplan bør arbejde med økonomiske incitamenter til udviklere og bygherrer ift. at udvikle byggemetoder der i langt højere grad anvender sekundære råstoffer, så klima- og naturbelastning reduceres. Der mangler muligheder for at udvise større hensyn til borgere der bor i nærheden af grave- og interesseområder. Derfor ønsker SF at der intensiveres ift. interessevaretagelse således at Region Øst Danmark ikke risikerer at skulle udarbejde første fælles råstofplan på baggrund af forældet lovgivning.

Der ønskes en 1) vurdering af det fortsatte regionale arbejde med at understøtte genanvendelse af sekundære råstoffer, fx i form af materialedepoter og genanvendelsesinfrastruktur, så praksis er klar til at implementere en forhåbentlig kommende ny lovgivning og endelig 2) ønskes samt et forslag til skærpet tilsynsindsats og mere restriktiv tilgang til dispensationer ift. jordflytninger og -deponier.

### Svar:

Ad1) Vurdering af det fortsatte regionale arbejde med at understøtte genanvendelse og sekundære råstoffer

Det fortsatte arbejde afhænger af prioriteringen i Region Øst Danmark. Bevillingerne til bæredygtigt og cirkulært byggeri udløber i 2026. Der har i 2023-2026 været afsat 2,7 mio. kr. pr. år til programmet. Programmet vil kunne videreføres, hvis der afsættes finansiering med forslaget til budgetinitiativer 2.1 – *Spar på råstofferne ved at fortsætte indsatsen for at nedbringe forbruget af råstoffer*. Uden ny finansiering vil det være nødvendigt at prioritere mellem de nedenstående indsats, og flere aktiviteter vil ikke kunne videreføres, udvikles eller understøttes i samme omfang som hidtil.

Hidtidige regionale indsatser har samlet kommuner, bygherrer, virksomheder og forsyninger om konkrete løsninger. Eksempler er:

- Påvirkning af EU's Circular Economy Act og dialog med staten om bedre rammevilkår for cirkulært byggeri og øget anvendelse af sekundære råstoffer.
- "Spar på råstofferne", som har dokumenteret store potentialer for råstofbesparelser i anlægsprojekter og omsat erfaringerne til konkrete værktøjer og udbudskrav.
- "Materialestationer", som har afdækket potentialer, jura og forretningsmodeller og samlet offentlige og private aktører om et fælles udbud.
- "Byggeri med lerjord", som udvikler alternativer til sand og grus baseret på overskudsjord.

Fremadrettet er det vigtigt at fortsætte interessevaretagelsen over for stat og EU både i regi af Danske Regioner og selvstændigt som Region Østjylland. Hvis det prioriteres, vil de fortsatte indsatser gøre løsningerne klar til ændret praksis som følge af ny lovgivning gennem data om materialestrømme og potentialer, dokumentation, udbudskrav, rådgivning og genanvendelsesinfrastruktur. Indsatserne vil dække:

- Råstofbesparelser i anlæg fx. kalkstabiliseret jord i anlægsprojekter
- Anvendelse af alternative råstoffer fx byggeri med lerjord og biogene materialer
- Cirkulært byggeri med genbrug og genanvendelse af byggematerialer fx materialestationer og udbud
- Videndeling, erfaringsopsamling og formidling fx. netværk, konferencer og guides
- Påvirkning af rammevilkår fx. høringssvar og samarbejde med myndigheder i kommuner, stat og EU
- I det omfang det er muligt, vil indsatserne blive testet og demonstreret i regionens egne bygge- og anlægsprojekter.

Regionens rolle som samlende kraft på tværs af kommuner, bygherrer og virksomheder er afgørende for at udvikle, afprøve og skalere løsninger, der kan reducere råstofforbruget i hele Region Østjylland.

Regionen vil på baggrund af indsatserne få et bedre grundlag for at indregne sekundære råstoffer i den kommende fælles råstofplan. Det vil understøtte målet om 20 pct. erstatning i 2030, reducere behovet for nye graveområder og dermed belastningen af naboer og lokalsamfund.

Ad 2) Forslag til skærpet tilsynsindsats og mere restriktiv tilgang til dispensationer ift. jordflytninger og -deponier.

Ved de fleste bygge- og anlægsarbejder bliver der produceret en vis mængde overskudsjord. Hvis jorden ikke kan anvendes i projektet, køres det væk til anvendelse et andet sted eller til deponi. Forureningsgraden af jorden har betydning for, hvor det kan deponeres. Kun ren jord må udlægges på landbrugsjord og lignende i det åbne land. I nogle tilfælde ansøges der om at deponere jorden på landbrugsjord, her er kommunen myndighed, og i andre tilfælde ansøges der om, at deponere jorden i færdiggravede eller aktive råstofgrave, hvor regionen er myndighed.

I det følgende svares i forhold til de tilfælde, hvor regionen er myndighed og kan dispensere fra forbuddet om tilførsel af jord til råstofgrave jf. Jordforureningslovens §52.

I forbindelse med etableringen af Region Østdanmark skal der ske en harmonisering af administrationspraksis. Det betyder bl.a., at det i eventuelle dispensationer bliver fælles praksis, at regionen i forbindelse med tilsyn udtager jordprøver til analyse og kontrol. Herudover stilles der fortsat krav om, at jordmodtageren skal gennemføre en egenkontrol af den tilførte jord.

Afgørelserne om dispensation til tilførsel af jord i råstofgrave træffes på baggrund af den praksis, der bliver fastlagt i afgørelser truffet i Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagenævnets praksis er de seneste år blevet mere restriktiv. Dette afspejles i de afgørelser, der træffes i regionerne.